

Gerrit van der Kolk is een veelgevraagd jurylid op keuringen, maar is zelf ook een enthousiaste keuringsdeelnemer. Hier showt hij Europaganger Bossink Jacoba 19, die ook geselecteerd is voor de NRM dit jaar, op de HHH-show in 2016.

Vanuit het kantoor is er een goed overzicht over de ruime en lichte stal. De melkkoeien hebben achter de melkrobots de beschikking over 98 diepstrooiselligboxen, die zijn ingestrooid met een mengsel van kalk, stro en water. In de gekoppelde stal op de achtergrond zijn nog 16 boxen voor droge koeien, aan de overkant van de tweede voergang zijn boxen voor pinken.

Het pas gebouwde kantoor boven in de stal toont de passie van de familie voor hun koeien. Er hangt echter slechts een deel van de certificaten voor honderdtonners, sterkoeien en foto's. Vooral voor het enorme fotoarchief is er veel te weinig plek.

Enthousiaste fokkers mogen met vier koeien naar de NRM

'Scherp van boven en breed van onderen'

Gerrit van der Kolk uit Wierden (OV) is een veelgevraagd jurylid op keuringen in het hele land. Hij heeft een duidelijke keuringslijn gericht op functionaliteit en kwaliteit en volgt die ook op zijn eigen bedrijf. Zijn passie voor koeien en fokkerij gaat niet ten koste van de bedrijfsvoering, die zeer efficiënt en kostprijsbewust is.

Ruim ontwikkelde koeien met diepe middenhanden, zeer goede uiers, beste benen en goed gevormde, brede kruizen met een centraal geplaatste draaier zijn royaal voorhanden in het koppel in stal 'Bossink', zoals het erf in Wierden van oudsher bekend staat. De koeien zijn dan ook ingeschreven

met gemiddeld 86 punten en er lopen op dit moment vijf A-koeien in de stal. Belangrijker is echter dat ongeveer een derde van de koeien al meer dan 50.000 kilo melk heeft geproduceerd en dat het aandeel gedwongen afvoer dit jaar slechts 8 procent is en vorig jaar zelfs 6 procent bedroeg. Want dat is waar

de aandacht voor exterieur om draait: de koeien moeten functioneel zijn en jarenlang probleemloos produceren. „Het is belangrijk dat de koeien balans en melktype hebben met veel breedte. Ze moeten scherp van boven zijn en breed van onderen.“ Gerrit heeft zijn ideale koe

duidelijk voor ogen en fokt daar consequent naar toe. „Het zou goed zijn als we in Nederland een true type voor exterieur hadden. Neem koeien als Koba 191, de Jasper van Nico Bons bij zwartbont en Marjan 26, de Blitz-dochter van Hendrik Jan Arendsen Raedt bij roodbont als voorbeeld, koeien die zich bewezen hebben en die iedereen goed vindt. Dan kun je veel gemakkelijker ergens naar toe werken en mensen uitleggen hoe een goede koe er uitziet.“

Gat theorie en praktijk

Uitleggen hoe een goede koe er uitziet is iets dat Gerrit van der Kolk na aan het hart ligt. Als keurmeester op keuringen staat hij bekend om de duidelijke uitleg over zijn plaatsingen, waarbij ook de laatste koeien in de rubriek niet vergeten worden. Maar ook schoolklassen zijn van harte welkom op het bedrijf om leerlingen uit het agrarisch onderwijs kennis

te laten maken met de praktijk. Dat is volgens hem hard nodig, omdat theorie en praktijk uit elkaar dreigen te lopen.

„Wij gebruiken het liefst stieren waar we zelf dochters van hebben gezien. Je leest en hoort overal dat de fokkerij voor enorm veel vooruitgang zorgt. Als je echter de jaarstatistiek van CRV bekijkt, is de levensproductie van de Nederlandse veestapel al jaren nagenoeg constant en is het aantal levensdagen zelfs iets afgenomen. En dat terwijl de omstandigheden in de loop der jaren voor de koeien veel beter zijn geworden. Op het gebied van koecomfort, voeding en management is het niveau met sprongen omhoog gegaan. Gecombineerd met de steeds hogere fokwaarden zou dat moeten hebben geresulteerd in een veel hogere productie van de Nederlandse veestapel. In plaats daarvan zie je dat op bedrijven waar veel met genomics wordt gewerkt de kwaliteit van de koeien achteruit gaat. Op keuringen en tijdens

de voorselectie voor de NRM zie je nauwelijks dieren die afstammen van genomicstoppers, hoewel dat inmiddels wel zou moeten kunnen.“

Functionaliteit

Een fokkerij op basis van alleen maar cijfers is duidelijk niet besteed aan Van der Kolk. „Fokkerijorganisaties maken alleen nog maar 'hoog x hoog'-paringen. Een goede, functionele bouw van de koeien wordt uit het oog verloren door de fixatie op hoge cijfers. Daar komt nog bij dat alleen de allerhoogste stieren nog worden ingezet en de middengroep die in het verleden nog weleens de absolute toppers voortbracht, geen kans meer krijgt.“ Op het eigen bedrijf wordt het aA-systeem gebruikt als leidraad bij de fokkerijbeslissingen, een systeem dat uitgaat van een functioneel gebouwde koe.

Holstein Wierden

Holstein Wierden is ongeveer tien jaar geleden ontstaan na een gezamenlijk bezoek aan Zwitserland van zeven veehouders uit Wierden. Die waren zeer onder de indruk van de kwaliteit van de roodbonte koeien die ze daar zagen, zowel op keuringen als op de bedrijven die ze bezochten. Dat enthousiasme gold overigens niet voor de zwartbonten die naar de mening van de groepsleden te veel het hoge, scherpe showtype hadden. Vooral de beste uiers en de vlakke (niet oplopende of hellende), zeer brede kruizen met centraal geplaatste draaiers van de roodbonten maakten veel indruk. Ook bij voor een deel onaangekondigde bedrijfsbezoeken bleek er bijzonder veel kwaliteit aanwezig in de Zwitserse stallen en opmerkelijk weinig ondereind. Daarom werd besloten om als groep een Zwitserse stier te kopen om in Nederland sperma van te vangen en te verkopen. Inmiddels zijn er drie roodbonte Zwitserse stieren ingezet: Holstein Wierden Leonardo, Holstein Wierden Solar en Holstein Wierden Whats App. De als eerste geteste stier Leonardo viel niet helemaal mee, maar over de tweede stier Solar zijn de groepsleden zeer te spreken: het zijn degelijke koeien die elk jaar beter worden en erg veel melk geven, zij het met wat gewone gehalten. Van de derde stier Whats App wordt met spanning uitgekeken naar de resultaten: de eerste dochters beginnen hier en daar te kalven en de eerste geluiden zijn zeer positief. De inzet van de roodbonte Zwitserse stieren werd gevolgd door de inzet van de zwartbonte stier Holstein Wierden Pay Out, een Windbrook-zoon uit de bekende James-dochter en 10.000 kilo vet- en eiwitkoe Wilhelmina 401 van Teus van Dijk uit Giessenburg. Holstein Wierden, dat nu nog bestaat uit vijf veehouders, is ontstaan als hobby met het ideaal om een stier te leveren die volgens de huidige, snelle genomicsfokkerij niet zou zijn ingezet en een blijvende invloed op het ras weet te leveren.

De leden van Holstein Wierden met de driejarige stier Holstein Wierden Pay Out, een Windbrook-zoon uit de bekende keuringskoe en tientonner Wilhelmina 401 (v. James) van Teus van Dijk uit Giessenburg. Pay Out is de eerste zwartbonte stier die de groep heeft ingezet, nadat eerder al drie roodbonte, uit Zwitserland geïmporteerde stieren op de markt waren gebracht. Op de foto staat Henk Lohuis met Pay Out en knielend van links naar rechts Gerrit Heuver, Jan Kempe, Adam Schooten en Gerrit van der Kolk.

Bossink Gerda 47 is een van de vier koeien die aangewezen is voor de NRM. De met 90 punten ingeschreven Jotan-dochter woog in de droogstand meer dan duizend kilo en geeft momenteel ruim 60 kilo melk.

Er wordt veel gebruik gemaakt van automatisering op het bedrijf om het werk efficiënt rond te zetten, zodat er tijd overblijft voor bijvoorbeeld bestuursfuncties en het jureren op keuringen. Bij de kalveren wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een drinkautomaat.

Nog een voorbeeld van de automatisering: de koeien worden gemolken door een Lely A3-robot en het voer wordt meerdere keren per dag automatisch aangeschoven door de robot links in beeld.

Bossink Miranda 113 is de stalfavoriete van Gerrit van der Kolk. Hij is lyrisch over deze derdekalfs Incas-dochter. Vooral de balans, de breedte in de koe en het fantastische achteraanzicht met de parallelle en kurkdroge, harde benen spreken hem enorm aan. „Die koe heeft zoveel kwaliteit. Het is de beste koe die ik gefokt heb.“

Daarnaast werd in het verleden vastgehouden aan een exterieurindex van minimaal 110 en een positief eiwitgehalte. Aan de melkvererving worden geen eisen gesteld. „Die eis van minimaal 110 exterieur staat wel wat op losse schroeven, omdat veel hoge exterieurstieren tegenwoordig juist helemaal geen goede, functionele koeien leveren. Grote, scherpe dieren worden veel te hoog gewaardeerd in het huidige systeem. De balans in de koeien en goede kruizen met een centraal geplaatste draaier krijgen daarentegen veel te weinig aandacht, terwijl dat juist functionele kenmerken zijn.“ Stieren die hier in het verleden goed werk hebben geleverd, zijn onder andere Curtis, Jotan, Pleasure, Dominator, Incas, Solar en Stadel bij roodbont en Fitlist bij zwartbont. „De Zwitserse stieren Dominator en Incas hebben veel levensduur in de veestapel gebracht en leverden uitstekende fokkoeien.“ Jotan, Pleasure, Curtis en Solar worden nog steeds ingezet naast Leonidas, Jotani, Pay Out, Whats App, Malki, Julandy en Aikman. Er worden overwegend dochtergeteste stieren ingezet (80-90 procent). De jonge stieren die ingezet worden, zijn geselecteerd op basis van hun koefamilie. De belangrijkste koefamilies op Bossink worden gevormd door de Miranda's („die hebben de meeste kwaliteit“), de Gonda's, die al drie stieren geleverd hebben voor KI Kampen, en de Gerda's, die

via een aankoop enkele generaties geleden bij Henk Veurink uit Stegeren (Wolfvers) afstammen van de Amerikaanse Scarlet-familie.

Puntjes op de i

Wie denkt dat de aandacht voor de fokkerij op Bossink ten koste gaat van de bedrijfsvoering, heeft het mis. Het bedrijf ligt er keurig bij en zowel qua arbeidsorganisatie als benutting van de productiefactoren is het bedrijf zeer efficiënt. „Als er geen bijzonderheden zijn, hebben we het werk hier om 8.30 uur aan kant. Daardoor en omdat mijn vader na een zware ziekte gelukkig overdag weer veel in de stal is te vinden en actief meehelpt, heb ik tijd om als keurmeester of bestuurslid op pad te gaan en andere bedrijven te bekijken.“ Automatisering is bij deze arbeidsefficiëntie een belangrijk hulpmiddel: de koeien worden gemolken door twee Lely A3-robots, het voer wordt regelmatig aangeschoven door een robot en bij de kalveren wordt gebruikgemaakt van een drinkautomaat. De melk die geproduceerd wordt, wordt afgenomen door DOC Kaas en dat heeft de bedrijfsvoering zeker beïnvloed. „De laatste jaren waren niet gemakkelijk met een nadelig verschil in uitbetaalde melkprijs tot 6 cent per kilo melk in vergelijking met FrieslandCampina. Min of

meer noodgedwongen moet je dan wel de puntjes op de i zetten in de bedrijfsvoering. Van die 6 cent hebben we ongeveer 4 cent terug weten te halen door een lagere kostprijs en een hogere omzet en aanwas dan vergelijkbare bedrijven.“ Die hogere omzet en aanwas kan vooral gerealiseerd worden via fokveeverkopen door de lage uitvalpercentages bij de melkkoeien.

Klebsiella-besmetting

„Daar moet je natuurlijk wel een beetje geluk bij hebben. In 2010 hadden we een Klebsiella-besmetting en waren we in twee dagen twaalf koeien kwijt. Ik vergeet nooit meer de veeartsrekening van die maand: ruim 3.500 euro. Ook de maand erna was de veeartsrekening nog 1.500 euro.“ De besmetting werd veroorzaakt door een vracht besmet zaagsel. „Het was wel eerste soort, wit zaagsel dat duur genoeg was, dus daar hou je eigenlijk geen rekening mee. Daarna lieten we het zaagsel altijd eerst testen, maar toen bleek dat drie van de vier vrachten eerste soort zaagsel besmet waren met Klebsiella, hebben we allerlei andere soorten strooisel geprobeerd. Nu hebben we een mengsel van kalk, stro en water in de diepstrooiselboxen en dat bevat heel goed. Het is erg comfortabel voor de koeien, het celgetal ligt rond de 130 en de kalk en het stro komen goed van pas op het land.“

De gemiddelde tussenkalftijd ligt op 400 dagen, waarbij opgemerkt moet worden dat Van der Kolk laat begint met insemineren bij persistente koeien. Het inseminatiegetal is gemiddeld 1,8. Vanwege de liefhebberij blijft er af en toe wel een koe lopen die wat uitloopt („je kunt een koe maar één keer weg doen“). Dit jaar gaan de koeien vanwege de weidepremie voor het eerst weer naar buiten. „Eigenlijk houd ik ze veel liever binnen, dan is het rantsoen veel constanter en ook voor de koeien is het binnen beter, ook voor de benen en met name voor de klauwen.“ Dertig van de aanwezige koeien hebben een levensproductie boven de 50.000 kilo melk en de levensproductie van alle aanwezige koeien is gemiddeld bijna 30.000 kilo melk, nagenoeg gelijk dus aan het Nederlands gemiddelde bij afvoer.

NRM

Gerrit is naast keurmeester ook een enthousiaste keuringsdeelnemer. Het bedrijf neemt deel aan plaatselijke, regionale en landelijke keuringen. Al zeven keer mocht het bedrijf deelnemen aan de NRM, waarbij één keer de finale werd gehaald en op de andere landelijke keuring, de HHH-show, heeft de vaste deelnemer vier keer de finale bereikt. Hoogtepunt tot nu toe was de deelname aan de Europese Show in Colmar (FR) vorig jaar met de Pleasure-dochter Jacoba 19. Dit

jaar werd Van der Kolk gevraagd om bij de roodbonten in het Oosten de voorselectie voor de NRM te doen, samen met CRV-inspecteur Erik Nijenhuis. „Dat was wel een dilemma, want ik wil zelf ook graag naar de NRM met koeien en ik wil natuurlijk niet mijn eigen koeien selecteren“, aldus Van der Kolk. Het probleem werd opgelost door Nijenhuis en CRV-inspecteur Ard Gunnink, die verantwoordelijk was voor de noordelijke roodbonten, te laten beslissen over de Bossink-koeien. Dit resulteerde in de aanwijzing van vier koeien. Naast Europa-ganger Jacoba 19 betreft dat Incas-dochter Miranda 113 en Bonfire-dochter Miranda 107, alle drie derdekalfskoeien die op de NRM in dezelfde rubriek zullen uitkomen en de vijfdekalfs Jotan-dochter Gerda 47. De aangewezen koeien staan er schitterend voor en geven een voorproefje van het hoge niveau dat bij roodbont te bewonderen zal zijn. „De voorselectie was echt een genot. Het niveau was ongekend hoog. We hadden makkelijk een groter contingent kunnen vullen dan de 43 die we nu mochten aanwinnen. Als de koeien in de andere gebieden even goed zijn, wordt het een fantastische NRM.“

Stalfavoriete

Bossink Jacoba 19 is wellicht de bekendste koe uit stal Van der Kolk, natuurlijk ook omdat ze

heeft deelgenomen aan het EK, toch is ze niet de stalfavoriete. Die eer is weggelegd voor Bossink Miranda 113. Gerrit wordt lyrisch als hij het over de derdekalfs Incas-dochter heeft. „Die koe heeft zoveel kwaliteit. Kijk toch eens naar die beste benen en de balans in die koe. Jacoba 19 is groter en langer, waardoor ze op een keuring vaak hoger scoort, maar ik heb Miranda 113 liever. Ze staat er nu ook super voor en geeft 54 kilo melk per dag, waardoor ze wat scherper is dan in voorgaande jaren.“ Als Van der Kolk de derde derdekalfskoe die naar de NRM mag, naar voren haalt, wordt duidelijk dat dat een kandidaat is die de andere twee misschien zelfs wel zou kunnen afroeven. Miranda 107 is een zeer complete, prachtig uitgebalanceerde koe, waar niets op af te dingen valt. Het zal aan de vorm van de dag en de voorkeur van de jury liggen welke van deze drie koeien het verst komt. Ze hebben alle drie hun pluspunten ten opzichte van elkaar, maar zijn zeer aan elkaar gewaagd. De vierde koe die naar de NRM mag, is Bossink Gerda 47, een imponerende vijfdekalfskoe. De met A90 ingeschreven Jotan-dochter woog in de droogstand maar liefst ruim 1.000 kilo. Ze staat er prachtig voor en geeft ruim 60 kilo melk per dag. „We zijn ontzettend blij dat we met vier koeien naar de NRM mogen. Nu gaan we er alles aan doen om zo goed mogelijk voor de dag te komen en dan is het aan de jury om te beslissen hoe het afloopt.“ ■

Gerina (39) en Gerrit (42) van der Kolk met jongste zoon Ruben (4). De oudste kinderen Renske (13) en Julian (11) ontbreken op de foto. Beide lijken al wel besmet met de passie voor goede koeien en helpen graag mee op fokvededagen. Renske is lid van de Young Breeders Club van HHH.

Bedrijfsgegevens

Het bedrijf van de familie Van der Kolk ligt in Wierden en heeft als naam van oorsprong Bossink, een naam die van oudsher gekoppeld is aan dit erf. Gerrit van der Kolk (42) boerde vanaf 1996, toen hij van de hls kwam, in maatschap met zijn ouders Wim en Jennie tot hij twee jaar geleden het bedrijf overnam met zijn vrouw Gerina (39). Het stel heeft drie kinderen: Renske (13), Julian (11) en Ruben (4). Er is 40 hectare land in gebruik voor voederwinning (36 hectare gras, 4 hectare maïs). Op dit moment worden 95 koeien gemolken. Er zijn 90 stuks jongvee, 50 op het bedrijf en 40 bij een

opfokker. Daarnaast worden elk jaar acht of negen stiertjes aangehouden. De koeien worden gemolken door twee Lely A3-robots. Achter de robots zijn 98 boxen beschikbaar voor de melkkoeien. Voor de droge koeien zijn er nog 16 boxen met uitloop naar buiten. Alle boxen zijn diepstrooiselboxen, met als instrooi een mengsel van kalk, stro en water. De gemiddelde productie (rollend jaargemiddelde) ligt bij een gemiddelde afkalfleeftijd van 5,00 jaar op 10.508 kilo melk met 4,20 procent vet en 3,53 procent eiwit met een gemiddeld celgetal van 130.000. De koeien worden

gemengd gevoerd en het rantsoen bestaat uit 60 procent gras of voordroogkuil en 40 procent maïs, aangevuld met 5 kilo bierbostel en 1 kilo soja/pulp (2/3 soja, 1/3 pulp). Via de robot krijgen de koeien maximaal 8 kilo krachtvoer toegediend. De koeien hebben altijd onbepaald toegang tot hooi. Het rantsoen wordt gestuurd op een ureumgehalte van 18. Gerrit van der Kolk is naast het bedrijf regelmatig op pad als keurmeester, is bestuurslid bij KI Kampen en het Platform Roodbont en zit in de klankbordgroep van de Rabobank.

